Vendrell

ANY V . . . NUM. 190

ARBOS 1 de Febrer de 1925

BADALOTA

SETMANARI CATALA

DEFENSOR DELS INTERESSOS MORALS I MATERIALS DE L'ARBÓS I SA COMARCA

PREUS DE SUBSCRIPCIO
Arbós i comarca, un mes, 0'50 ptes : Fora, trimestre, 2 ptes. estranger, 1 any, 12 ptes. : Núm. corrent, 15 cts. : Atrassat, 25

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Carrer de Sant Juliá, 2

ANUNCIS, ESQUELES I REMITITS A PREUS DE TARIFA

TRADICIO...

Avui dia, estimat lector, que tant es parla de fer reviure les tradicions dels pobles; de tornar altre volta a ço que ens havien deixat, com son testament, els nostres avis, ès quan, sense donar-nos-en compte, caminem per camí absolutament, palpablament contrari, o sinó veiem-ho:

Jesucrist, quan saludava als seus deixebles ho feia amb aquelles paraules curulles d'amor i caritat «Pax vobis» ço ès: «La pau sigui amb vosaltres» i els continuadors de la seva missió divina, els sacerdots, en la celebració del mes august dels sacrificis, la Santa Missa, saluden al poble en l'Església congregat sinó amb iguals, al menys amb semblants paraules, empero plenes del mateix sentit i unció: «Dominus vobiscum» ço és: «El Senyor sigui amb vosaltres»: ara bé els nostres avant-passats, que eren cristians d'aquells d'*arrel* i *soca*, mes que no pas ara, traduiren aquestes frases de salutació, *clar i català*, a la nostra mai prou preuada llengua, en altres que estan rublertes d'aquell sentit cristià que ells vivien: «Deu vos guardi»—«Amb Deu sigau». ¡Això si, que diu molt pel nostre poble!; ¡això si, que enalteix la nostra raça! ¡Quins sentiments no expressen aqueixes sencilles, empró sublims paraules! «Deu vos guardi» —«Amb Déu sigau»; amb això desitgem al proisme que Déu el guardi no sols de mals i perills temporals, sinó també esperituals; li desitjem que Déu li concedeixi aquella pau, tranquilitat, conformitat i benestar que son l'alegría del esperit, li desitgem que Dèu li conservi la salut, i tots els bens temporals i esperituals que poseeixi; en fi, per dir-ho en una paraula, demanem a Déu que el beneeixi. ¿No es veritat que això ès ben catalá, ès ben bé de casa nostra? I malgrat de creure-ho així la major dels catalans segueixen la conducta d'aquells que no sentint-se *patriotas* volen destruir les nostres mes santes, cristianes i tradicionals costums i per això han *inventat* per dir-ho així, unes frases plenes de buidor que no diuen res, que desdiuen del poble i del nostre caràcter de catalàns, ço ès: *¡Alanta! ¡Salud! ¡Hola!* i altres per l'istil, que tot el mes signifiquen desgraciadament, que el nostre poble, a pas de gagant, es va materialitzant de tal manera que l'esperit que el vivifica morirà, sinó li posem esmena. ¿Qui ès el salvador o salvadora, qui ès el criat per a fer reviure les nostres tradicions? S'ha dit perfectament bé, i ho diu el Dr. Torras i Bages, que «Els homes fan les lleis i les dones les costums» peró em sembla, que molt bé podría dir-se que les mares, principalment, haurien de conservar aquestes tradicions, infiltrant-les en els cors dels seus fills, ja des de llur infantesa.

Un ARBOSSENC

BANCO COMERCIAL DE TARRAGONA

Banc Comercial de Tarragona

CAPITAL Ptes. 5,000.000
RESERVES Ptes. 450.000

Casa Central: *Apodaca, 24 (edifici propi) TARRAGONA.*

Caixa Auxiliar: «*Borsí de Tarragona*», *Rambla de Sant Joan, 27.*

Inscrit en la Comissaría Régia de la Banca Privada

Negociem cupóns de venciment 1.er de Febrer, els de les obligacions TRESOR 5.% del 4, i els del DEUTE AMORTITZABLE 5.% de venciment 15.

Suscripcions a tots els Empréstits i Emissións lliures de comissió per al suscriptor.

Tota classe d'operacions de BANCA - BORSA - CANVI - VALORS - CUPONS etc.

CAMBRA CUIRASSADA de primer ordre, instalada en nostra Central, en la Caixa Auxiliar «Borsí de Tarragona» i en nostra Agència de Torredembarra.

AGENCIA D' ARBÓS
RAMBLA GENER, 1 i CARRER MAJOR, 64
TELEFON 691

ALTRES AGENCIES:
Morell :-: Torredembarra :-: Vilaseca

El primer badall del Noi de Tona

Confusa entre la abigarrad a informació local d'un rotatiu barceloní hom hi troba la nova de que ha mort, vell i solet, als setanta anys d'edat, el popular *Noi de Tona*, aquell home que havía assolit una gran popularitat fent d'arrenca-caixals, discursejant, recitant poesíes, estripant-se la roba que vestía, i fent aquells badalls que no es podíen confondrer amb altres, aquells badalls histèrics, nerviosos, tan amples i estirats que semblava que les fites de la boca tenían d'ajuntar-se-li per la par del clatell.

I veusaquí que, al llegir aquella nova, ens hem recordat d'una nota escrita pel nostre malhaurat fundador En Ramon Ramon, sobre la provinència dels badals del *Noi*, que ara esdevenía *d'actualitat*. La hem cercada i, veus-la aquí:

«Si coneguts son de tothom els famosos badalls del *Noi de Tona* a ben segur que ben poques i contades son les persones que tenen noticia de la causa de que provenen.

Provenen d'un esverament.

El *Noi de Tona* en l'any 1873, quan era un xicot de 17 a 18 anys, que vegetava com qualsevol altre pacífic veï del poble de Tona, va trobar-se agenollat, en una nit d'istiu, en mig de la plaça de dit poble, a punt d'ésser fusellat per la força d'un dels batallons de *Guias* que sostenía la Diputació de Barcelona en temps de la República, impedint-ho l'allavors diputat provincial senyor Roig i Minguet, que anava de Delegat de la dita diputació en l'esmentat batalló, que era comandat per un consequent republicà, ja avui difunt.

Es trobava dita forsa a Vic, quan el seu quefe tingué una confidència de que una no molt numerosa partida carlista havía d'anar a dormir a Tona concebint dits quefe i delegat el projecte de sorpendre-la durant la nit, a qual fí sortiren a hora convenient, i per camins extraviats, en direcció a Tona, per a caurer sobre aquest poble a mitja nit. Al arribar a certa distància d'ell, la petita columna es dividí en dugues per a mellor sorpendre a la força carlista, que efectivament dormía allí, prenent en Roig i Minguet el mando d'una meitat i de l'altra el comandant del batalló. La força d'aquest últim que anava per la fondalada d'un torrent, topà amb dos xicots de 16 a 18 anys, als quals detingué i interrogà, convencent-se de que rés tenían que veurer amb els carlistes; peró per precaució els feu seguir, quan al cap de poc rato se adonaren de que un del dos havía desaparegut. Això contrarià al quefe que temía se li malogrés la sorpresa que preparava, com així fou, puig al arribar al poble sigué rebut amb una descarga, abandonant tot seguit els carlistes la població, amparats per la foscor de la nit no sens escopetejar-se en sa fugida amb l'altra meitat de la força.

Com ès de suposar, el comandant del batalló, buscà al xicot boca-moll, que no li costà gaire trobar, i suposant sería un espía, ordenà se'l afusellés immediatament, allí mateix, a la plaça.

Anava a cumplir-se tan fatal ordre, quan aparegué en Roig i Minguet amb la restant força. S'enterà de lo ocorregut, i per les preguntes que feu al xicot, comprengué que no es tractava de cap espía ni molt menys, ordenant la seva llibertat.

Quan el xicot es vegé lliure, esclatà en una riallada d'idiota; feu un badall terrible, tan gran, que li hauría passat per la boca una neula travessera; sacudí els brassos com dos masseles de timbal, pegant-se cops al pit amb els punys closos i emprengué ràpida carrera envers fora del poble, cridant amb uns ¡aahs!... tan esgarrifosos que semblava un esperitat.

Aquell xicot es avui el conegut i poplar *Noi de Tona* i aquell desaforat badall sigué'l primer de la llarga sèrie amb els quals amenitza les prèdiques i poesíes que recita en les festes majors i fires de les poblacions totes de Catalunya.

En Roig i Minguet, fins poc avants de morir, no sapigué que'l *Noi de Tona* fos aquell xicot a qui salvà la vida en la plaça del poble d'aquell nom.»

† R. RAMON I VIDALES

(De *El Baix Penadès*, del Vendrell)

La Glossopeda

Havent esclatat en aquesta comarca algun focus de glosopeda, creiem útil donar qualques notes sobre aquesta malaltía i indicar les precaucions higièniques indispensables per evitar en el possible la seva difusió.

La glosopeda, anomenada també «febre aftosa, mal de peu, malaltía d'animals de peu forçat», etc., ataca principalment el bou, el moltó, la cabra i el porc. Altres animals domèstics, com el cavall, gos, gat i aviram poden adquirir-la per contagi accidental. L'home també pot encomenar-se aquesta afecció amb certa facilitat; la llet d'animals atacats pot produir el contagi; per això quan en una comarca es presenta aquesta epizootia es convenient no consumir gens de llet que no hagi sigut previament bullida. La llet sobre tot es perillosa en el periode anterior a la sortida de les aftes.

Treballs modens semblen provar que la glossopeda es ocasionada per dos microbis; de manera que un animal que ha passat la febra originada per un d'ells queda inmunitzat en relació amb ell, peró pot esser atacat encara per l'altre. Ambdós són sumament actius, provoquen els mateixos simptomes, i es comporten de semblant manera. Són invisibles al microscopi; las seves dimensions petitíssimes els permeten atravessar el filtre de porcelana, la qual cosa impossibilita el seu aillament i conreu en el laboratori. Un savi alemany pretent haver trovat el mitjà de separar-lo i conreuar-lo; aquest fet està encara subgecte a comprovació.

Els estralls causats per aquesta malaltía són considerables, no sols per la mortalitat que causa sinó per la sèrie d'accidents que la segueixen, com són: abort encomanadiç, brions a les potes, tumors a les canyelles, la minva persistent de la llet, esterilitat, malatlies del cor, etc. Es caracteritza per febre seguida d'un procés eruptiu de la pell, consistent en unes butliofes que reventent i es converteixen en llagues que mes tart cicatritzen i desapareixen. Aquestes butllofes es localitzen a la boca; a les peülles, on ocasionen a voltes la caiguda de tota la capça cornea; a les regions mamaries; a l'arrel de les banyes; i en els porcs al morro. Les llagues supuren; el liquid segregat, sobretot per les de la boca, es altament virulent; diluint ne un gram en vint mil d'algua encara es pot trasmetre la malaltía amb una petita quantitat d'aquesta solució tan debil. La sang s'ha trovat ésser intensament perillosa mentre dura la febre dels animals.

Avui encara no es coneix cap remei específic, vacuna o xerigot eficaç contra aquesta plaga.

Poden ésser propagadors directes de l'agent infecciós, els animals malalts, i algunes vegades també els que ja han passat la malaltía, citant-se d'aquests algun cas que ha produit contagi als vuit mesos d'haver curat. El contagi indirecte pot efectuar-se per intermedi de substàncies, obgectes i estres que hagin sigut contaminats per excrements, babes, i serositats segregades per les llagues; aixi queden infectats, els abeuradors, les menjadores, estables, axolls, vagons de ferrocarril, embarcaders, fems, pasturatjes, etc. Els veicles per tant poden esser sólits, liquits i l'aire per contenir en suspensió partícules impregnades del virus. Els germens poden entrar en el organisme per la pell i per les mucoses digestiva i respiratòria.

Donat el gran poder difusiu de la febre aftosa cal en presentar-se'n un focus, adoptar les precaucions convenients per evitar la propagació.

Es comensarà aillant absolutament els malalts, i desinfectant rigurosament. Es presindirà de curanderies i se seguiran fidelment les prescripcions del veterinari. De la custódia i vigilancia dels animals atacats se'n cuidaran sempre uns mateixos individuus els quals tindran un calsat exprofés per entrar en els locals dels malalts, es desinfectaràn bé les robes sobre tot si tenen de sortir de la zona infectada, i es rentaran brassos i mans, primerament amb disolucions sabonoses calentes i a continuació amb una disolució desinfectant.

Es procurarà per tots els mitjans possibles que els animals no pasturin ni passin per llocs on hagin circulat caps afectats del mal. Es proibirà l'entrada de persones extranyes alli on hi hagi animals sans. No es permetran les relacions entre pastors de bestiar invadit i sa, ni amb les persones encarregades de la seva curació, car les mans, robes, calsat, etc., poden portar germens.

Es disposarà un bany de peus antisèptic a l'entrada de les estables, corrals i axolls, per tal de que els animals al passar s'hi desinfectin les peülles. No costa res d'arranjar: s'obra una rasa que tingui la llargada de la porta, un metre d'ample i de quinze a vint centímetres de fonda, per bestiar boví convé donar-li dos metres d'amplada. Mès pràctric ès encara ensorrar a terra una caixa de fusta de les dimenindicades. A continuació donem una de les fórmules que s'aconsellen per preparar aquest bany:

Creolina, ialina, lisol, (indistintament).	50 grams
Aigua.	1000 »

Argila en quantitat suficient perquè quedi un fanguet clar.

En lloc dels desinfectants indicats pot èsser emprat ventatjosament el Fenal.

Si fos possible practicar l'anterior procediment s'extendrà una capa de calç viva en pols pels llocs on hagin de passar els animals a l'entrar i sortir dels seus locals.

Els pastors i totes les persones que entrin en aquests llocs, es convenient que es freguin bé el calçat en cals per desfer-se dels microbis que hi puguin portar adherits.

Els locals on hi hagi hagut malalts es ventilaran i es regaran i pulvuritzaran amb liquids desinfectants; a continuació es rescaràn les parets, menjadores, reixats, etc; es treuràn els fems, palles i rests de menjar, cremant-ho; es practicarà després un rentat general del local amb liquid desinfectant i per últim s'emblanquinaran parets i sostres amb llefada de calç que contigui un antisèptic.

Entre els molts antissèptics es senyala per son poder germinicida, superior segons els Drs. Tello i Ruiz Falcó directors i quefe del Institut Nacional d'Higiene d'Alfons XIII, al del mateix acid fénic, el producte anomenat *Fenal* el qual pot emprar-se en la proporció del 5 per cent en la desinfecció de robes, habitaicons, estables, galliners, per barrejar en les llefades de calç; desinfecció de ferides i en l'higiene personal en més baixa proporció.

A. R.

MON NIU

A Carme Morató i Massó

De bri en bri,
de palla en palla,
xiu la xiu,
piula piu,
arredossa son niu.
Munta la branca
del pinatell
oh passarell
mon cor es teu.
De ton caperró
el bec bressoles
dins el niuet
de blanques plomes.
Dolça cantant
dolça cançó:

Fábrica de Mosáic Hidráulic Casa JULIVERT

Ciments de tota mena : Guix i calç hidràulica, : Escales aigueres' lavabos, piques, waters, safaretxos, dipósits, tuberíes i balustres

CALITAT IMMILLORABLE. ESCOLLIT ASSOTIT EN DIBUIXOS.

No compreu se'ns visitar avans aquesta acreditada casa. Vegi'scatálec i preus.

DOCTOR ROBERT, 12 I NORT, 5 :-: TELÉFON 811

VENDRELL

Representant a Arbós: Maria Galvez. Carrer Major

Gran serrería mecánica

Magatzem de tota mena de fustes i vigues de pi del país

Serveis rápits i molt económics

Josep M.ª Camell

Llorens del Penades (Tarragona)

Tinc tres ouets
tots ells blancs de llet:
Trenca la cerca
manyac llenyater:
Mon pit febrossenc
ja no es conté
al vol de l'aliga
o de l'esparver
Salteu mos fillets
damunt mon pit
d'açí al rastre
de l'infinit
Piu la piu piu.
Tornem al nostre niu.

Juliá FREIXAS MORATÓ Prve.

CRONICA ARBOSENCA

RELIGIOSA

Avui a dos quarts de dotze catecisme de Perseverància. Tarda a dos quarts de quatre Doctrina; a dos quarts de cinc Rosari, visita i estació al Santíssim i junta de conferencies.

Demá dilluns Festa de la Purificació de Ntra. Sra. A dos quarts de dèu Benedicció de Candeles i procesó que seguirá el curs acostumat altres anys.

Dimarts. Festa de Sant Blai. Missa a les 8 en el seu altar i benedicció de fruits.

Misses: Demá dilluns a les sis per Carme Altet, i a les 8 per Harold Ventosa.

Dimarts a les 7 de devoció a Sant Josep.

Dissabte a les 8 per Emilia Vidal de Font. (A. C. S.)

■ ■ ■

ESCOLAR

Dissabte, 28 del passat, l'inspectora de primera ensenyança, senyora Josepa Herrera, que està visitant a les escoles d'aquest partit, estiguè en nostra vila i quedà molt complascuda de la tasca educativa que es realitza en l'Escola nacional de nenes dirigida per la mestresa senyora-María Ferré.

També visità el Colegi de les G.G. C. de la qual visita en sorti així mateix molt satisfeta.

Acte seguit es personà a la casa de la Vila, on comunicà les seves impresions a la Junta de Primera Ensenyança que allí s'havia reunit.

■ ■ ■

VARIA

El senyor Rafel Alberto, alcalde de nostra Vila, ha retornat complascut del seu viatge a Madrid.

■ ■ ■

La revissió d'allistament de minyons, que havía de tenir lloc avui s'ha ajornat fins diumenge que vé, día vuit.

■ ■ ■

Hom assegura que dintre de poc s'obrirà en nostra Vila un forn de puja.

■ ■ ■

Durant una bona tanda de dies—el plaer experimentat ens ha fet oblidar el nombre—havent fruït deliciosament de la reproducció d'un dels aspectes de la vida pretèrita de l'Arbós. Els amants de les coses de la velluria, han vist, sentit i tocat, com si fos cosa d'ara, els tràfecs domèstics dels nostres avis en l'art del xipolleix. L'enrenou de galletes, cantirs i portadores; les anades i vingudes de les traginadores d'aigua que, atrofiada pel desús, han perdut un xic de la gentil gràcia d'ànfora grega; els grinyols de les corrioles endropides; el suau lliscar dels llivans que baixen com un raig de sol en les pregoneses humides de pous i cisternes comdempnades a l'oblit; l'higiene estalviant el mam; els safaretjos guardant-lo una setmana per l'altre, han sigut d'un deliciós caient típic, i molt expresiu, que ens ha permés apreciar la cordialitat que s'estableix entre el veinat quan un necessita a l'altre per poder beure, encara que no el pugui veure. I això ens ha sugerit una possible explicació de que en els temps vells, quan eren prou morts per no basquejar-se per aigua viva, hi hagués més armonia entre els pobles; la qual idea podría desenrotllar-se en un lluminós treball que tingués per lema «De com l'augment d'aigaliment porta aixutesa de relacions entre els ciutadans».

I perqué podessim acabar de trobar-nos del tot com en els temps d'abans de la portada d'aigues a nostra villa fins sembla que s'havía tingut l'alta previsió, des de molts anys enrera, de que els safaretjos públics que tenim a la vora de la riera quedesin en l'actualitat com si no hi fosin.

Així es com l'Arbós ha pogut donar-se el goig complert de viure uns dies d'aquell benahaurat temps que bevía aigua de pou i feia bugada a la riera.

■ ■ ■

Després de greu i penosa malaltia, dijous passat, lliurà son ànima a Deu la Sra. Na Teresa Rossell i Rossell, esposa del Sr. En Julià Borrell i Poch.

Endrecem al espó fills i demes família la sentida expresió de nostre pesam.

S'han començat les obres de restauració i engrandiment de l'Església del veí poble de Gornal.

■ ■ ■

Des de el setze de Gener es porta la correspondència en auto als pobles següents: La Canal, Saifores, Torregrossa, Santa Oliva, Llorenç, S. Jaume dels Domenys, Marmellà, Aiguaviva, Morelleu, Selma i Valldosera Montagut. L'auto surt del Vendrell; la correspondència per tant ha d'anar dirigida amb l'indicació (per Vendrell).

Es veritat que les cartes van en auto, peró arriven a son destí com si hi anessin a peu, doncs, segons veus volanderes, els veins d'aquells pobles tots, poden llevar-se un xic tart amb l'esperança que encara podran esperar el correu.

Abans a peu hi arribava a l'hora d'esmorsar; ara en auto hi arriba a l'hora de dinar, Ei! ho diuen. ¡Déu ens lliuri de l'aeriplà postal!

L'Auto-correu admet també passatgers essent la tarifa des de Vendrell a Marelleu 1'50 pessetes.

■ ■ ■

El Concell de la Mancomunitat, dimecres passat dia 28, aprovà la revisió de preus de la contracta de les obres de construcció dels tros tercer del camí veinal de Gornal a la carretera que va de S. Jaume dels Domenys a S. Sadurní de Noia. Es tracta del troç de carretera que manca construir i que va de Clariana a Torrelletes pasan per Castellet.

■ ■ ■

Centre de Sant Lluis Gonza.— Avui a dos quarts de set extraordinari programa de Cinema, projectant-se el darrer episodi tan esperat de «Aventures de Elaine» La maquina de projeccions, degudament arranjada, que M. D. reproduirà les pelicoles amb admirable fixesa, ès d'esperar que produirà molt d'agradable impresió entre el nombrós públic que ens honora amb la seva assistència. Alternaran amb l'esmentada film 28 formoses vistes fixes.

Demà dilluns Diada de la Candelera: Escollit programa de cinema i vistes. Per fi de festa es representarà la xiroia comèdia en un acte i en vers de gran èxit titulada «De Gorres» baix el següent repartiment: senyors Martí (J. Urpí); Peret (J. Guasch); Maurici (E. Fontanilles); Quimenas (J. Garriga): Un pagés. (R. Romagosa): Esmolet (P. Tort); Un Noi (N. Sans).

■ ■ ■

Continuant nostre benvolgut Rector sa infadigable obra de conservació i enbelliment de nostre Temple Parroquial, ha procedit a la restauració dels altars de Sant Joan i Santa Magdalena. Actualment es restaura el de la Mare de Déu del Remei.

■ ■ ■

Avui, les societats d'esbarjo celebraràn sengles saraus d'orquestra començant amb aquests actes les festes de Carnestoltes.

■ ■ ■

Avui a Valldosera-Montagut s'inaugurara una casa-escola que dirigeix el mestre En Josep Caralt. Les despeses de construcció han sigut sufragades pel poble i pel propietari En Josep Llenas.

Es celebrarà una Missa Solemne, corrent la part musical a carreg d'una renomenada orquestra del Vendrell.

■ ■ ■

Avui en el Cinema Arbosenc continuarà projectant-se la pelícola d'episodis L'Home sense nom i una pelícola de quatre parts. El Destin ode Gerardina.

Per demà Diada de la Candelera es projectarà un esplendit programa de pelícoles de l'acreditada casa Gaumont.

VENDRELL : IMPREMTA RAMON : TELÉFON 770
Representant a l'Arbós : Ramón Escarrá : Major, 34

Hotel Ibérica del Padre

13 Conde Asalto, 13 Telèfon 4.915 A

BARCELONA

AVÍS

Aquesta Casa, ara fá poc reformada, disposa d'un gran nombre d'habitacions amb tot el Confort modern.

HOTEL

recomanable a totes les persones que han de traslladar-se a Barcelona, especialment els que celebren el viatje de noces per estar amplaçat en el llóc més céntric de la capital.

Preus reduits

FENAL

El mellor desinfectant

Declarat D' UTILITAT PUBLICA

Desinfecció d'estables, quadres, corrals i aixolls

Preventiu de les malalties infeccioses dels animals

Exterminador del pugó, formigues, erugues, etc.

Una llauna de quilo: 3 pessetes

De venda a la Farmacia Suriol - Arbós